

(materiał dla uczestników e-kursu nt. Wspomaganie nauczycieli edukacji przedszkolnej w pracy z dzieckiem ze SPE)

Integracja w przedszkolu nieintegracyjnym

Społeczna integracja osób niepełnosprawnych stanowi humanitarny nurt przemian społecznych na rzecz tych osób, przeciwstawiający się ich izolacji i dyskryminacji. Istotę integracji stanowi pogląd, że osoby niepełnosprawne mają znacznie więcej cech wspólnych z osobami pełnosprawnymi niż cech swoistych, różniących je.

Powszechnie podkreśla się, że jest ona szansą na wychowanie nowego pokolenia w duchu współpracy i tolerancji dla różnorodności ludzi, jak też stanowi szansę poprawy warunków życia ludzi niepełnosprawnych i stworzenia im możliwości pełnego udziału w życiu społecznym.

Ważne jest, aby forma wychowania stwarzała warunki nie tylko do wspólnej zabawy, lecz także sprzyjała atmosferze, w której dzieci będą kształtować swoją wrażliwość na potrzeby i możliwości drugiego człowieka. Niepełnosprawni czują się mniej ułomni, kiedy przebywają z osobami sprawnymi. Poczucie niepełnosprawności jest silniejsze wówczas, gdy są wśród niepełnosprawnych. Należy zadbać, by te osoby nie musiały żyć w izolacji, by ich obecność w codziennym życiu była oczywista. Konieczne jest, aby wspólne życie było zapoczątkowane już w dzieciństwie. Z reguły małe sprawne dzieci podchodzą odnosząc się do niepełnosprawnych bez uprzedzeń, otwarcie, nie muszą przezwyciężać dystansu i oporu, jaki występuje często u dorosłych. Od najmłodszych lat należy zadbać o kształtowanie empatii, czyli umiejętności wczuwania się w przeżycia innych osób, wzajemnej życzliwości i otwarcia się na problemy innych.

Wiek przedszkolny to okres, w którym mamy większą szansę na to, że wykształcimy gotowość otwartą i gotową do współdziałania.

Mając na uwadze wszystkie wymienione ważne aspekty, można w przedszkolu nieintegracyjnym podjąć działania na rzecz integracji z niepełnosprawnymi.

Oto kolejne etapy działań:

Etap 1

Podjmując problem integracji, ważne jest, by **poprzedzić rozwijanie tego pojęcia oglądaniem i omawianiem zdjęć, które pozwolą rozpoznawać i nazywać własne uczucia, a potem uczucia innych osób.**

Znając swoją niepowtarzalność i mocne strony, można próbować zauważyć je w innych ludziach, w tym również niepełnosprawnych.

Musimy być świadomi własnych uczuć, myśli, przekonań. Im większa świadomość swego wnętrza, tym większa spontaniczność i otwartość w kontaktach z innymi. Dopiero wówczas można rozpocząć organizowanie zajęć wprowadzających w problem niepełnosprawności, jej rodziców, szeroko rozumianej integracji.

Podjmując te problemy, bazować można na doświadczeniu pracy z niepełnosprawnymi i pomysłach, które zrodziły się w oparciu o te kontakty. Zajęcia o wspomnianej problematyce można rozpoczynać już w grupie czterolatków, mogą one bardzo zainteresować dzieci, bowiem będą czymś nowym, nieznanym, a co za tym idzie ciekawym.

Etap 2

Następnie można **redagować listy, opowiadać obrazami, wymieniać się swoimi zdjęciami z osobami niepełnosprawnymi.** Dzieci z niepełnosprawnością w listach i rysunkach mogą pisać o sobie: o tym, czym żyją, co jest dla nich ważne, trudne, co sprawia im radość. Dzięki listom i rysunkom

ich świat dla pełnosprawnych dzieci stał się naprawdę bliski. Dzieci mogą wykonać wspólnymi siłami książeczkę dla osoby niepełnosprawnej.

Etap 3

Następnym etapem może być pomysł organizacji **kiermaszy świątecznych w przedszkolu, na rzecz konkretnych, znanych nam osób niepełnosprawnych czy aukcja prac dziecięcych zorganizowana we współpracy z rodzicami**. Dzięki zebrany fundusze z aukcji obrazów malowanych przez uczniów z liceum plastycznego, pocztówek wykonanych przez dzieci, rodziców, nauczycielki i niepełnosprawnych oraz ręcznie malowanych kubków, wiele osób niepełnosprawnych może np. wyjechać w wakacje na turnus integracyjny.

Etap 4

Następnym etapem może być **spotkanie ze znajomą osobą niepełnosprawną w przedszkolu**. Mottem przewodnim spotkania może być chińskie przysłowie:

Pokaż – zapomnę.

Powiedz – zapamiętam.

Pozwól wziąć udział – zrozumiem.

Pojawienie się zaproszonego gościa może być wielkim wydarzeniem. Wspólne zabawy, rozmowy, degustacje ciastek przygotowanych specjalnie na tę okazję przez dzieci, wspólny obiad, a na koniec spotkania wręczenie pamiątkowej książki wykonanej przez dzieci.

Wszystkie działania podejmowane w przedszkolu nieintegracyjnym na rzecz niepełnosprawnych pokazały coś bardzo ważnego: wszelkie bariery istnieją w głowach dorosłych. Dzieci są spontaniczne, ciekawe, otwarte na inność i odmienność.

Takie inicjatywy to prawdziwe lekcje „żywej” wiedzy i „integracyjnego stylu myślenia”...

Scenariusz do zajęć o tolerancji i akceptacji dla inności w przedszkolu

Cele ogólne:

- kształtowanie mechanizmów empatii i tolerancji wobec innych,
- rozwijanie umiejętności wyrażania uczuć pozawerbalnie,
- kształtowanie umiejętności rozpoznawania i nazywania uczuć własnych i innych,
- kształtowanie prawidłowych postaw społecznych.

Cele szczegółowe:

dziecko potrafi:

- przedstawić uczucia całym swoim ciałem,
- używać właściwych słów określających uczucia,
- uważnie słuchać czytanego tekstu i potwierdzić to adekwatnym zachowaniem,
- wykazywać aktywność podczas czasu przeznaczonego na rozmowę – odpowiadać na pytania,
- wypowiadać się na temat przeżyć głównego bohatera, trafnie odczytywać jego przeżycia,
- wchodzić w oznaczoną rolę,
- brać udział w grach zaproponowanych przez wychowawcę,
- zdefiniować pojęcie inność,
- opowiedzieć, jakimi zachowaniami można sprawić komuś przykrość i dlaczego oraz jak ich unikać,
- przedstawić uczucia w formie artystycznej.

Metody:

- słowne: rozmowa, opowiadanie,
- działań praktycznych: techniki dramowe (wprawki dramowe – zabawa ruchowa, inne formy artystyczne: malowanie, operowanie barwami).

Środki dydaktyczne: Bajka H. Ch. Andersena pt.: Brzydkie kaczątko, kartony białego brystolu dla każdego dziecka, farby, pędzle, woda, wybrana muzyka, kompozycje Harmonium i/lub Vivaldi Cztery pory roku.

Przebieg zajęć:

1. Dzieci siedzą w kręgu, nauczycielka czyta bajkę Brzydkie kaczątko do momentu, w którym kaczątko dowiaduje się, że jest łabędziem. Pytania:

- Kogo kaczątko spotkało w swoim życiu?
- Jak było traktowane przez wszystkich, których spotykało? Czemu nikt nie chciał się z nim przyjaźnić? (bo było brzydkie, inne)
- W jaki sposób wszyscy dookoła traktowali kaczątko?
- Jak czuło się kaczątko, gdy wszyscy się z niego wyśmiewali?
- O czym marzyło kaczątko?

Zadanie dla dzieci: wykorzystując farby, oddaj kolorowymi plamami uczucia kaczątka (w tle „smutna” muzyka). Po wykonaniu zadania następuje prezentacja prac.

2. Dzieci opowiadają, jakie uczucia chciały wyrazić, dlaczego użyły takich, a nie innych kolorów.

3. Nauczycielka kończy czytać bajkę.

4. Zabawa ruchowa przy muzyce (w tle starannie dobrana muzyka, najpierw smutna, czasem gwałtowniejsza, czasem spokojniejsza, pod koniec wesoła, radosna – kompozycja Harmonium).

Opowiadanie do zabawy ruchowej:

„Jesteś kaczątkiem, skul się na ziemi, bo dopiero się wykluwasz, jesteś coraz większe i silniejsze, powoli się prostujesz.... Ale jest ci smutno, bo wszyscy cię wyśmiewają, poszturchują, musisz uciekać, żeby cię nie zadręczyli, wciąż cię dziobią i wyśmiewają. Jesteś jeszcze małe i przerażone, chowasz się w kacie, całe drżysz... Jesteś bardzo smutne i samotne. O! Popatrz! Tam są łabędzie! Zobaczyłeś je, są takie piękne... Marzysz, by pofrunąć za nimi, ale nie możesz. Wyciągasz szyję i skrzydła, ale nie potrafisz za nimi polecieć. Robi ci się jeszcze smutniej. Pada śnieg, jest ci zimno, marzniesz, marzysz o wiosnie, znów musisz się chować się przed mrozem i tymi, którzy chcą cię schwytać. Chowasz się w kąciku i czekasz na wiosnę.... Wreszcie przyszła, robi się coraz cieplej, wychodzisz z kryjówki, rozprostowujesz skrzydła i wyciągasz szyję, jest tak ciepło i przyjemnie. Idziesz nad jezioro popatrzeć na łabędzie, popływać. Unosisz się na wodzie, patrzysz na swoje odbicie... Spójrz, jaki jesteś piękny! Jesteś najpiękniejszym łabędziem ze wszystkich! Wszyscy cię podziwiają! Troszkę ci wstyd, bo do tego nie przywykłeś, ale jesteś bardzo, bardzo szczęśliwy! Pływasz po wodzie, jest ciepło i radośnie, dookoła ciebie najpiękniejsze ptaki na świecie, łabędzie, twoja rodzina. Nareszcie jesteś w domu! Możesz frunąć aż do nieba!”

(Muzyka cichnie, dzieci wyprowadzone z roli siadają w kręgu na dywanie).

5. Pytania:

- Jak czuł się łabędź, gdy zorientował się, kim jest naprawdę?
- Czemu czuł się tak szczęśliwy?
- Czy zdarzyło wam się kiedyś czuć tak szczęśliwym, jak łabędź? W jakiej sytuacji?

6. Zadanie dla dzieci: namalujcie łabędzia, gdy dowiedział się, kim jest. Postarajcie się zrobić to tak, by z obrazka było widać, jak bardzo jest szczęśliwy, wykorzystajcie własne odczucia, dobraćcie

Integracja w przedszkolu nieintegracyjnym

najwłaściwsze kolory. (Podczas malowania dzieciom towarzyszy ładna, pogodna muzyka, np. wybrana kompozycja Harmonium lub Wiosna Vivaldiego).

7. Stworzenie wystawy: po jednej stronie obrazki przedstawiające negatywne uczucia kaczątka, po drugiej przedstawiające łabędzia.

8. Krąg uczuć. Odpowiedź na pytania:

- Na czym polegała krzywda wyrządzona kaczątka przez innych?
- Czy czasami zdarza się nam czuć tak, jak kaczątka lub zachowywać się tak jak ci, którzy je wyśmiewali?
- Jak moglibyśmy mu pomóc?